

[Industriministeren]

Forslag til lov om ændring af anpartsselskabsloven.

(Lovforslag nr. L 169).

Forslagene er udarbejdet til opfyldelse af folketingets beslutning af 21. december 1979 om medbestemmelse for lønmodtagere.

Lovforslagene har to væsentlige hovedformål, dels at gennemføre øget offentlig indsigt i aktie- og anpartsselskabers ejerforhold, dels at styrke og udbygge den i 1973 indførte medarbejderrepræsentation ved, at der sikres medarbejderne mindst en tredjedels repræsentation, og ved, at der indføres regler om koncernrepræsentation.

Om hovedpunkterne i de to lovforslag skal jeg gøre følgende bemærkninger:

Med henblik på at gennemføre en øget offentlig indsigt i aktie- og anpartsselskabers ejerforhold indeholder forslagene regler om indførelse af pligt for selskabet til at føre en fortegnelse over de aktionærer eller anpartshavere, der ejer 5 pct. eller mere af stemmerettighederne i selskabet. Endvidere foreslås, at anmeldelse også skal ske i de tilfælde, hvor en aktionær eller anpartshaver uden at være i besiddelse af mindst 5 pct. af selskabets stemmerettigheder dog besidder en aktiepost på mindst 5 pct. af aktie- eller anpartskapitalen, dog mindst 50.000 kr., idet en sådan post i visse situationer kan have en betydende indflydelse. Både ihænde- og navneaktier er omfattet af reglerne. Anpartsselskaber med en kapital på under 100.000 kr. er undtaget fra bestemmelsen.

Overdragelse til pant er omfattet af bestemmelsen, når også retten til at udøve de stemmerettigheder, der er knyttet til aktierne eller anparterne, er omfattet af overdragelsen.

Det foreslås, at fortegnelsen skal være offentligt tilgængelig på selskabets kontor, og at de på fortegnelsen optagne aktionærer, anpartshavere og panthavere anføres i selskabets årsberetning med angivelse af, hvor stor en del af stemmerettighederne eller kapitalen de disponerer over.

Med henblik på en yderligere sikring af medarbejdernes ret til indflydelse på selskabernes drift indeholder forslagene regler om øget medarbejderrepræsentation og om koncernrepræsentation.

Medarbejdernes repræsentation i det enkelte selskab styrkes ved, at der sikres dem

mindst en tredjedels repræsentation i selskabets bestyrelse.

Endvidere indføres der regler om koncernrepræsentation. Ved udformningen af disse regler har jeg lagt vægt på, at der ikke sker en forringelse af den ret til medindflydelse, moderselskabets arbejdstagere har efter den gældende ordning.

De foreslåede regler vil for moderselskaber i en koncern medføre, at det samlede antal medarbejderrepræsentanter i bestyrelsen skal udgøre en tredjedel af denne, at antallet af medarbejderrepræsentanter dog skal udgøre mindst 3, samt at medarbejderne i moderselskaber med mere end 50 ansatte bevarer deres hidtidige ret til at vælge to egne bestyrelsesmedlemmer.

Koncernrepræsentationen foreslås udbygget med en pligt for et moderselskab til at underrette datterselskabernes bestyrelser om forhold, der har interesse for koncernen som helhed, og om påtænkte beslutninger, der vil berøre datterselskabet.

Forslaget indeholder endvidere en hjemmel for industriministeren til i en bekendtgørelse at fastsætte regler om retlig beskyttelse i ansættelsen for de arbejdstagervalgte bestyrelsesmedlemmer.

Idet jeg i øvrigt henviser til de til lovforslagene knyttede bemærkninger, tillader jeg mig at anbefale lovforslagene til det høje tings velvillige behandling.

Indenrigsministeren (Henning Rasmussen):

Jeg skal tillade mig for det høje ting at fremsætte:

Forslag til lov om ændring af de kommunale styrelseslove.

(Lovforslag nr. L 170).

Den gældende lov om kommunernes styrelse er i det væsentlige forblevet uændret, siden den trådte i kraft den 1. april 1970.

Ved udformningen af styrelsesloven gik man ud fra en forudsætning om en væsentlig reduktion af kommunetallet. Dog regnede man ikke med, at inddelingsreformens slutresultat ville blive så lavt et kommunetal som det, der forelå i 1970. Antallet af kommuner faldt til nær ved en fjerdedel, og antallet af amtskommuner blev næsten halveret. Endvidere var det vel forudsat, at der ville ske en væsentlig forøgelse af kommunernes og amtskommunernes opgaver, men dog ikke en

[Indenrigsministeren]

førogelse i den størrelsesorden, der er blevet resultatet af de forløbne års opgaveoverførsler og henlæggelser af nye opgaver til kommunerne og amtskommunerne. Hertil kommer, at opgaverne er blevet mere komplicerede, ligesom der på en række områder er stillet krav om en omfattende og indgående kommunal planlægning (budget- og regnskabsreformen, planlovsreformen, sektorplanlægningen).

Udviklingen i kommunernes struktur og opgaver har ført til, at der fra forskellig side har været fremsat ønsker om, at mulighederne for mere hensigtsmæssige styrelsesformer blev undersøgt. Ikke mindst spørgsmålet om kommunalpolitikernes arbejdsvilkår har påkaldt sig opmærksomhed. Det har hyppigt været fremført, at kommunalpolitikernes arbejdsbyrde er blevet forøget i en sådan grad, at deres reelle muligheder for at styre kommunernes virksomhed er blevet forringet. Ønsket om en vurdering af kommunalbestyrelsens styringsmuligheder må tillige ses i lyset af den meget betydelige udbygning af den kommunale administration, som udviklingen har gjort stadig mere påkrævet.

Det kan særligt nævnes, at Amtsrådsforeningen har peget på, at de amtskommunale udvalgsformænds arbejdsbyrde i forbindelse med opgaveomlægningerne er vokset så meget, at en ændring af amtskommunernes styrelse i retning af en ordning, der er beslægtet med magistratskommunernes, kan blive nødvendig.

Det var på denne baggrund, at den daværende indenrigsminister nedsatte et udvalg til at undersøge og overveje de gældende kommunale styrelsesformer, herunder eventuelle mellemformer mellem udvalgsstyre og magistratsstyre. Samtidig fik udvalget til opgave at overveje, i hvilket omfang de gældende bestemmelser tilgodeser hensynet til den enkelte kommunalpolitikers mulighed for deltagelse og indsigt i de kommunale funktioner uden unødigt tidsmæssig og arbejdsmæssig belastning.

Efter ønske fra blandt andre Kommunernes Landsforening blev det tillige pålagt udvalget at overveje, i hvilket omfang de gældende bestemmelser tilgodeser hensynet til klarhed i kompetence- og ansvarsfordeling mellem de kommunalpolitiske organer og mellem kommunalpolitikere og ansatte, spørgsmålet om kommunalbestyrelsens mu-

lighed for kontrol med og indgriben over for andre kommunalpolitiske organer samt spørgsmålet om koordination mellem forskellige forvaltningsområder. Også spørgsmålet om adgangen til delegation i kommunerne skulle inddrages i udvalgets arbejde.

En egentlig revision af den kommunale styrelseslov af 1968 var der således ikke lagt op til, men der var tale om en undersøgelse af helt centrale regler i den kommunale styrelse med henblik på en vurdering af kommunestyrets funktionsdygtighed og kommunalpolitikernes arbejdsvilkår på baggrund af de senere års betydelige forandringer i den kommunale virksomhed.

Udvalget har i februar 1980 afgivet sin betænkning: »Kommunale styrelsesformer og kommunalpolitikernes arbejdsvilkår m. v. (Bet. 894/1980)«. Betænkningen indeholder et udkast til ændring af lov om kommunernes styrelse, og det lovforslag, der nu fremsættes, er indholdsmæssigt i overensstemmelse med udvalgets udkast.

Jeg er klar over, at der vil være delte meninger om visse af udvalgets forslag. Imidlertid har jeg fundet det principielt rigtigst at fremlægge alle udvalgets forslag til lovændringer til folketingets vurdering, idet jeg understreger stor åbenhed med hensyn til drøftelsen af forslagene.

På en række punkter tilsigter lovforslaget en præcisering eller en ajourføring af den gældende lovtekst i overensstemmelse med udviklingen i praksis. Dette gælder især de foreslåede ændringer vedrørende udvalgenes arbejdsform, økonomiudvalgets opgaver og borgmesterens muligheder for indgriben i sagsbehandlingen.

Derimod er der med det foreslåede faste vederlag til alle kommunalbestyrelsens (amtsrådets) medlemmer tale om en nydannelse. Efter de gældende regler i lovens § 16 om kommunalbestyrelsesmedlemmernes vederlæggelse for deltagelse i møder m. v. modtager medlemmerne dels diæter, dels erstatning for tabt arbejdsfortjeneste. Ved en ændring af styrelsesloven i marts 1979 blev det fastsat, at erstatningen for tabt arbejdsfortjeneste skulle ydes ved siden af det fastsatte diæteløb, således at der ikke som hidtil i erstatningen for den tabte arbejdsfortjeneste skulle ske fradrag for det udbetalte diæteløb. For så vidt betød denne lovændring, at der blev

[Indenrigsministeren]

indført en form for begrænset lønordning for deltagelse i møder m. v.

Da det imidlertid for visse erhvervsgrupper er vanskeligt at opgøre eller dokumentere en tabt arbejdsfortjeneste, f. eks. inden for landbrug og visse liberale erhverv, og da visse befolkningsgrupper ikke har tabt arbejdsfortjeneste, men desuagtet ved deltagelse i kommunalpolitisk arbejde får ringere mulighed for at udøve deres normale virksomhed, f. eks. husmødre, pensionister og studerende, er det foreslået, at der i stedet udbetales medlemmerne et fast vederlag, der mindst bør dække en gennemsnitlig tabt arbejdsfortjeneste for et medlem med et gennemsnitligt antal mødetimer. Da der meget vel kan tænkes tilfælde, hvor det faste vederlag ikke vil slå til og direkte betyder en forringelse af de nuværende økonomiske vilkår, er det dog fundet rimeligt at bevare den nuværende adgang til at få tabt arbejdsfortjeneste dækket inden for det gældende maksimumsbeløb (3 × diæter). Der skulle hermed skabes større lighed for de forskellige erhvervsgrupper m. h. t. deltagelse i kommunalpolitisk arbejde.

Indførelsen af et fast vederlag vil tillige betyde, at det enkelte medlem får bedre mulighed for at disponere sin arbejdssituation, herunder overveje deltidsansættelse, vikar, børnepasning m. v. Hertil kommer, at et fast vederlag vil muliggøre en vis godtgørelse til medlemmerne for forskellige former for nødvendig indsats, som der ikke er mulighed for at tilgodese gennem diæterne, f. eks. forberedelse til møder i kommunalbestyrelse og udvalg, visse tilsynsopgaver, deltagelse i borgermøder og gruppemøder osv.

Udvalget har ikke i sin betænkning diskuteret størrelsen af det faste vederlag, da dette spørgsmål faldt uden for udvalgets kommissorium. Efter lovforslaget vil det påhvile indenrigsministeren at fastsætte nærmere regler om ydelsen af vederlaget, herunder om vederlagets størrelse.

En anden væsentlig nydannelse er forslaget om, at der indføres adgang til i amtskommunerne og de større kommuner i øvrigt at vælge et såkaldt mellemformsstyre, der dog i det væsentlige bygger på det traditionelle udvalgsstyre. Forskellene – og dermed tilnærmelsen til magistratsstyre – består i, at udvalgsformændene vælges ved forholdstalsvalg og for hele valgperioden, samt at udvalgsfor-

mændene ligesom borgmesteren er fødte medlemmer af økonomiudvalget. Der er samtidig åbnet mulighed for, at der i disse kommuner fastsættes regler om vederlag, efterløn og pension til udvalgsformændene, således at vederlæggelsen kan fastsættes i forhold til deres arbejdsbyrde.

Jeg er enig med udvalget i, at de problemer, som den nye styreform tilsigter at løse, specielt gør sig gældende i helt store kommuner, hvor sagsantallet er stort, og hvor det tillige kan være vanskeligere at opnå den fornødne koordination af forvaltningen. Der er derfor i disse kommuner, som lovforslaget afgrænser til amtskommuner og øvrige kommuner med mindst 40.000 indbyggere, behov for en større indsats fra udvalgsformændenes side.

Når et forholdstalsvalg er fundet nødvendigt som et led i den foreslåede styreform, er det for at imødegå den koncentring af indflydelsen i kommunens anliggender, der ellers ville blive følgen af udvalgsformændenes bedre ressourcer og større indflydelse gennem økonomiudvalgsmedlemskabet.

Som en nydannelse er der i lovforslaget foreslået indgrebsmuligheder over for en borgmester eller rådmand, som vægrer sig ved at udføre en lovligt truffet kommunalbestyrelsesbeslutning. Dette spørgsmål har for nylig været aktuelt i en enkelt magistratskommune, og udvalget har foreslået, at der i styrelsesloven indføres regler herom. Jeg deler udvalgets beklagelse af, at indførelsen af sådanne regler forekommer påkrævet, og jeg håber og forventer, at den blotte tilstedeværelse vil overflødiggøre brugen.

Endelig indeholder lovforslaget en række mindre nydannelser med hensyn til navnlig viceborgmesterens og udvalgsformændenes stilling i samtlige kommuner.

Københavns kommune har som bekendt sin egen styrelseslov fra 1977. Den svarer på de fleste punkter til den kommunale styrelseslovs ordning for så vidt angår magistratskommuner. Der er derfor samtidig foreslået en række ændringer i Københavns kommunes styrelseslov.

Enkelte af lovforslagets bestemmelser kan endvidere rejse spørgsmål om konsekvensændringer i loven om et hovedstadsråd. Da loven om hovedstadsrådet imidlertid skal til revision i næste folketingsssamling, er det

[Indenrigsministeren]

fundet naturligt, at konsekvensændringer overvejes i forbindelse med revisionsovervejelserne i øvrigt.

En gennemførelse af lovforslaget medfører, at der skal foretages en række ændringer i de kommunale styrelsesvedtægter. Dette gælder ganske særligt for amtskommunerne og de større kommuner, som jo blandt andet i deres styrelsesvedtægter skal bestemme, om de ønsker at udnytte muligheden for at indføre den omtalte nye styrelsesform. Indenrigsministeriet agter derfor at udarbejde nye vejledende normalstyrelsesvedtægter.

En del vedtægtsændringer må nødvendigvis gennemføres i forbindelse med den nye kommunale valgperiodes begyndelse den 1. januar 1982. For at give kommunerne rimelig tid til deres overvejelser – som jo er af allerstørste betydning for den enkelte kommune – er det nødvendigt, at de vejledende normalstyrelsesvedtægter udsendes senest 1. januar 1981. Dette forudsætter, at lovforslaget færdigbehandles i denne samling.

Med disse ord skal jeg anbefale lovforslaget til det høje tings velvillige behandling.

Ministeren for Grønland (Jørgen Peder Hansen):

Jeg skal hermed tillade mig for det høje ting at fremsætte:

Forslag til lov for Grønland om det offentlige aftalenævn.

(Lovforslag nr. L 171).

Som det vil være bekendt, har kommissionen om hjemmestyre i Grønland foreslået, at der etableres et nyt, særligt, offentligretligt organ til at varetage samarbejdet mellem de offentlige arbejdsgivere i Grønland og til at fungere som eneste forhandlingspart i overenskomstforhold med arbejdstageres organisationer.

Baggrunden for kommissionens forslag var et ønske om, at den nødvendige styring af det offentliges lønpolitik skulle sikres ved et bindende samarbejde mellem de offentlige arbejdsgivere for derved bl. a. at modvirke en uheldig indbyrdes konkurrence om den grønlandske arbejdskraft.

Aftalenævnet foreslås opbygget med en ansvarlig bestyrelse og et sekretariat. Bestyrelsens medlemmer udpeges af henholdsvis ministeren for Grønland, Grønlands hjemmestyre og De grønlandske kommuners

Landsforening. Bestyrelsens formand foreslås udnævnt af statsministeren efter fælles indstilling fra de 3 i nævnet repræsenterede myndigheder. De daglige forretninger foreslås varetaget af et sekretariat med en afdeling dels i Danmark, dels i Grønland, hvilket er begrundet i, at arbejdstagerne i Grønland er organiseret i lønmodtagerorganisationer med domicil såvel i Danmark som i Grønland.

Udgifterne til nævnets virksomhed foreslås ligeligt delt imellem staten, hjemmestyret og de grønlandske kommuner i fællesskab.

Ved lovforslaget fastlægges nævnets kompetence på overenskomstrådet, hvor nævnet som part indgår og opsiges kollektive overenskomster og aftaler med lønmodtagerorganisationerne. Det er endvidere foreslået, at nævnet i givet fald skal træffe beslutninger om iværksættelse af arbejdsretlige forholdsregler, og nævnet skal endvidere alene være part i arbejdsretlige anliggender som f. eks. voldgift.

Efter lovforslaget forudsættes det, at de 3 offentlige arbejdsgivere i Grønland i aftalenævnet fastlægger deres fælles lønpolitik, inden forhandling optages med de respektive lønmodtagerorganisationer med henblik på indgåelse af en overenskomst. Såfremt det under forhandlingerne bliver klart, at der ikke kan opnås enighed i bestyrelsen, hjemler lovforslaget hver enkelt deltager adgang til at nedlægge veto imod en flertalsbeslutning i bestyrelsen. Et sådant veto indebærer, at arbejdstagere under den deltager, der har benyttet sin veto, er undtaget fra den pågældende beslutning om et eller flere overenskomstvilkår, eventuelt hele overenskomsten. Det er derefter den pågældende arbejdsgivers opgave at formulere de overenskomstvilkår, der skal omfatte arbejdsgiverens egne arbejdstagere. Vetoretten tilsikrer således, at ingen af de i nævnet repræsenterede 3 offentlige arbejdsgivere ved en flertalsbeslutning tvinges til at acceptere udgiftskrævende overenskomstvilkår imod sit ønske.

Også på tjenestemandsområdet er det fundet ønskeligt, at nævnet bliver forum for en samordning af lønudviklingen. En etablering af aftalenævnet som egentlig aftalepart på tjenestemandsområdet ville imidlertid være i strid med gældende regler i de grønlandske tjenestemandsløve, og det har derfor været nødvendigt at fastholde, at det for statstjene-